

HLUBOČEPY

Urbanistický vývoj pražské čtvrti

KAREL HUDEČEK A KOLEKTIV¹

Urbanistické a architektonické kvality pražských Hlubočep, jejichž okolí patří z přírodovědného hlediska k nejdéle a nejsystematičtěji zkoumaným oblastem u nás vůbec, unikaly dosud soustavnější pozornosti památkové péče. I navzdory skutečnosti, že ve stavebním fondu staré vsi nenacházíme stavby kvalitativně srovnatelné s jinými obcemi pražského okolí, mohou Hlubočepy podat specifické svědectví o vývoji sídla zásadně formovaného průmyslovým rozvojem Prahy v druhé polovině 19. století. Nemenší význam pro jejich dnešní tvářnost měla i meziválečná regulace, jejíž cílevědomé naplnění vedlo ke vzniku vilové kolonie Žvahov. Oba tyto vlivy obohatily starší a v základních rysech dodnes dochovanou urbanistickou strukturu obce. Následující text pojednává o jejím vývoji a o specifických kvalitách hlubočepské zástavby.

HLUBOČEPY – URBAN DEVELOPMENT OF A PRAGUE QUARTER

The urban and architectural quality of Prague Hlubočepy quarter has so far escaped systematic attention of heritage care, although its surroundings belong to the most systematically researched areas from the natural science point of view from the earliest times. Despite the fact that there are no buildings in the old village building fund comparable with the quality of other localities of Prague surroundings, Hlubočepy can provide specific evidence for the site development of Prague's industrial expansion in the second half of the 19th century. Significant meaning for today's appearance of the village also was the purposeful realization of the regulation between the wars, which led to the foundation of the Žvahov villa colony. These influences enriched the earlier urban structure of the village, which is preserved in its basic characteristic to the present day. The following text presents the village building development as well as its specific qualities.

Klíčová slova — Hlubočepy – Zlíčov – Žvahov – Velká Praha – urbanismus – meziválečná regulace – Státní regulační komise – památkové hodnocení

Key words — Hlubočepy – Zlíčov – Žvahov – Greater Prague – urbanism – regulation between the wars – State regulation commission – heritage evaluation

Historie, urbanistický vývoj a památkové zhodnocení okrajových pražských katastrálních obcí je téma stále velmi nedostatečně zpracovávané a na úrovni hlubšího výzkumu, který by překonal prosté historicko-vlastivědné sumarizace, jen ojediněle zastoupené. Předkládaný článek vznikl s využitím dokumentace vytvořené v rámci projektu Studentská památková mise OPPA, prováděné studentskými týmy fakulty architektury ČVUT v letech 2013–2014² a filozofické fakulty UK v letech 2014–2015.³ Text tohoto syntetického článku vznikl již v průběhu trvání Studentské mise, vychází z výsledků desítek terénních výzkumů studentů, z diskusí na seminářích a konzultací se zapojenými pedagogy a bez rozsáhlé heuristické a přípravné práce tří stovek studentů, z nichž jedním byl autor textu, by nemohl vzniknout. Poděkování autora této syntézy za neobyčejně rozsáhlou a nedocenitelnou práci patří Kateřině Samojské, Richardu Bieglovi, Michaelu Ryklovi a všem studentům, kteří se na terénním soupisu podíleli.

Urbanistický vývoj

Charakter území, jehož součástí jsou kromě obce Hlubočepy od poloviny 19. století též vsi Klukovice a Zlíčov, zásadním způsobem podmiňuje neobyčejně členitý terén, který až do moderní doby limitoval možnosti rozvoje jednotlivých sídel. Oblast, která byla zahrnuta do sledovaného

- 1 Zpracováno za pomoci podkladů, které vytvořili Veronika Alföldiová, Eva Andrejsová, Lucie Burešová, Tereza Cachová, Štěpán Cibulka, Helena Cuřínová, Hana Drnková, Anna Fulíková, Kryštof Hejny, Martina Hlavičková, Tereza Hrdličková, Karel Hudeček, Šimon Jiráček, Tadeáš Kadlec, Adam Kolovratník, Václav Kokeš, Stanislav Kolařík, Maria Korosteleva, Aleš Kouřim, Jan Krušina, Barbora Kubičková, Anežka Kučerová, Anna Kusáková, Zuzana Lapšanská, Barbora Lapšanská, Martina Löfflerová, Kryštof Loub, Anna Macháková, Nina Machková, Tereza Matějková, Michal Mráz, Kateřina Musílková, Kryštof Pikard, Barbora Pilcová, Pavla Priknerová, Vojtěch Ružbatský, Pavla Savická, Matěj Schinko, Barbora Schmidtová, Barbora Skalová, Anna Strnadlová, Jana Ticháčková, Zdeněk Tománek, Jitka Tomiczková, Tomáš Tomsa, Martina Valachová, Helena Vaňková, Hana Veselá, Zuzana Věžníková, Irina Vorobeva, Helena Zapletalová, Adam Zet.
- 2 Studenti Veronika Alföldiová, Lucie Burešová, Štěpán Cibulka, Helena Cuřínová, Martina Hlavičková, Šimon Jiráček, Adam Kolovratník, Maria Korosteleva, Aleš Kouřim, Barbora Kubičková, Zuzana Lapšanská, Barbora Lapšanská, Martina Löfflerová, Anna Macháková, Michal Mráz, Kryštof Pikard, Barbora Pilcová, Vojtěch Ružbatský, Matěj Schinko, Barbora Schmidtová, Barbora Skalová, Jana Ticháčková, Zdeněk Tománek, Jitka Tomiczková, Tomáš Tomsa, Martina Valachová, Helena Vaňková, Zuzana Věžníková, Helena Zapletalová, Adam Zet.
- 3 Sedm „hlubočepských skupin“ zahrnuje tyto studenty UDU FF UK: Eva Andrejsová, Tereza Cachová, Hana Drnková, Anna Fulíková, Kryštof Hejny, Tereza Hrdličková, Karel Hudeček, Tadeáš Kadlec, Václav Kokeš, Stanislav Kolařík, Jan Krušina, Anežka Kučerová, Anna Kusáková, Kryštof Loub, Nina Machková, Tereza Matějková, Kateřina Musílková, Pavla Priknerová, Pavla Savická, Anna Strnadlová, Hana Veselá, Irina Vorobeva.